

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 6 mei – 12:00 uur d.d. 7 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar 5.1.2e@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Zwangeren die wachten op een vaccinatie 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen KNOV - verloskundigenorganisatie 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering

- In de nabeschuiving van het 'marathondebat' concluderen media dat ondanks veel bezwaren en 'gemor' (AD) de Kamer 'zonder enthousiasme' (NRC) akkoord lijkt te gaan met de Tijdelijke wet testbewijzen covid-19. Volgens Trouw lijkt het erop dat de Kamer een nieuw 'avondklokritueel' wil voorkomen en daarom het 'tijdelijke karakter' van de wet wil waarborgen. Ook onder het algemeen publiek lijkt het idee van de testsamenleving onderwerp van debat. Zo blijkt Uit Telegraaf's stelling van de dag dat 62% van de deelnemers niet wil dat het vaccinatiepaspoort gaat gelden voor toegang tot evenementen. Algemeen publiek op Twitter vraagt zich af of mensen bereid zijn zich te laten testen voor bijvoorbeeld een cafébezoek. Ook is er kritiek op de mogelijke kosten. Daarnaast zijn er ook bezwaren dat testlocaties te ver weg zijn.
- Uit een rondgang bij een tiental ziekenhuizen door NRC blijkt dat ziekenhuisbestuurders zich zorgen maken over de grote hoeveelheid uitgestelde reguliere zorg die moet worden ingehaald en schetsen zij het beeld van 'een vierde golf' aan inhaalzorg. De afgelopen weken is de achterstand door ziekenhuizen geïnventariseerd, waaruit geconcludeerd werd dat het beeld 'niet fraai' is. Gevreemd wordt dat het nog jaren duurt voordat alle uitgestelde zorg is ingehaald. Directeur van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis, Bart Berden, zegt dat zij de zorg steeds vaker afschalen waardoor de achterstanden nog groter worden.
- AD meldt vanochtend dat zwangeren bij een besmetting met Covid-19 zo'n 2,5 keer meer kans lopen om op de ic te belanden als hun niet-zwangere leeftijdsgenoten. Dat blijkt uit nieuwe cijfers van alle ziekenhuizen en verloskundigen. Meer dan 400 zwangeren belandden met Covid-19 in het ziekenhuis, van wie 36 op de ic. Kitty Bloemenkamp, hoogleraar Verloskunde (UMC Utrecht) is verbaasd dat voor zwangeren met corona weinig aandacht is. Momenteel adviseren medisch specialisten en het RIVM zwangeren om zich te laten vaccineren als ze worden uitgenodigd. Op basis van de nieuwe cijfers roept verloskundigenorganisatie KNOV het ministerie nu op om zwangere vrouwen voorrang te geven bij vaccinatie gezien zwangere tot een hoog-risicogroep behoren.
- Het voorstel van de VS om patenten op coronavaccins vrij te geven is sinds het nieuws naar buiten kwam onderdeel van gesprek en wordt bestempeld als een 'monumentale ommezwaai' van rijke landen. FD vat de reacties samen als 'diplomatieke lof, maar ook scepsis van vaccinexperts en een duidelijke afwijzing van de farmaceutische sector'. Het grootste punt van discussie is de vaccinproductie, waarvan voorstanders zeggen dat deze zal groeien als de patenten worden vrijgegeven. Tegenstanders beweren echter dat er meer nodig is om de vaccinproductie omhoog te krijgen. Ook maken zij zich zorgen over het verdwijnen van 'de stimulans voor innovatie' wanneer patenten worden vrijgegeven. Een van hen is gezondheidseconoom Xander Koolman (VU), die denkt dat het vrijgeven ertoe kan leiden dat farmaceuten stoppen met de ontwikkeling van vaccins tegen nieuwe varianten van het coronavirus. Trouw en NRC zien vooral politieke motieven achter het voorstel van de VS. Zo stelt Trouw dat het vrijgeven van patenten 'een logische stap is om de strijd in de coronadiplomatie' niet te verliezen van China en Rusland.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)**Slachtoffers**

- Een woordvoerder van Sensire bevestigt dat een bewoner van een verpleeghuis in het Gelderse Wehl die onlangs ná vaccinatie besmet raakte met corona, is overleden. Het is nog niet duidelijk of de coronabesmetting ook de oorzaak van het overlijden van de bewoner is. Het aantal besmettingen is gestegen met 6, er zijn nu totaal 18 coronabesmettingen onder gevaccineerde bewoners van het verpleeghuis. De besmette bewoners hebben milde klachten. "Maar het gaat om mensen die tachtig jaar en ouder zijn", benadrukt de woordvoerder.

Informatiebehoefte**Welke informatie vragen leven er bij getroffen?**

- Via de social mediakanalen van VWS en minister De Jonge heerst verwarring over het testbeleid. Zo vraagt men zich af of je nog steeds een negatieve test moet laten zien als je gevaccineerd bent?

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- [NRC](#) stelt de vraag of het vrijgeven van patenten op vaccins de arme landen gaat helpen?
- Met de komst van nieuwe covidmedicijnen stelt [Volkskrant](#) de vraag op welk medicijn we onze hoop moeten vestigen?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De ziekenhuizen van Zuyderland in Heerlen en Sittard hebben een opnamestop afgekondigd voor coronapatiënten. De ziekenhuizen liggen helemaal vol, zei een woordvoerder donderdagavond naar aanleiding van berichtgeving in Dagblad de Limburger. Het ziekenhuis hoopt wel vandaag de stop weer te kunnen opheffen.
- Uit nieuwe cijfers van alle ziekenhuizen en verloskundigen blijkt dat zwangeren bij een besmetting met Covid-19 zo'n 2,5 keer meer kans lopen om op de ic te belanden als hun niet-zwangere leeftijdsgenoten.
- Ongeveer zestig Nederlandse ziekenhuizen staan klaar om een miljoen extra prikken per week zetten. De ziekenhuizen krijgen vanaf eind mei priklocaties voor de vaccinatiecampagne. Dat bevestigt het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ), na berichtgeving van Nieuwsuur.
- De Europese Commissie wil dit jaar vijf nieuwe geneesmiddelen tegen covid-19 op de markt hebben. Dat kan volgens Europees commissaris Stella Kyriakides (Zorg) als de EU-landen net als bij de ontwikkeling en aankoop van coronavaccins samenwerken. Kyriakides erkent dat de nieuwe covid-19-strategie, die ze donderdag presenteerde, ambitieus is. 'Maar we moeten ambitieus zijn, snelheid is geboden. Het gaat om het redden van mensenlevens, om het verkorten van de tijd dat covidpatiënten in het ziekenhuis liggen, om het versnellen van hun herstel', zegt Kyriakides.
- Duitsland meldt donderdag dat het AstraZeneca-vaccin wordt vrijgegeven voor alle volwassenen.
- Het coronavaccin van Moderna beschermt 96% van de 12- tot 17-jarigen tegen Covid-19, blijkt volgens de Amerikaanse farmaceut uit een studie in de Verenigde Staten.
- Uit Israëlisch onderzoek blijkt dat het Pfizer-vaccin voor 95% bescherming biedt in een grootschalige vaccinatiecampagne. Een kanttekening is volgens de Israëlische onderzoekers dat nog steeds onbekend is hoelang de afweer tegen het virus blijft bestaan na een besmetting of vaccinatie en in hoeverre de opgebouwde afweer tegen nieuwe virusvarianten beschermt.

Welke geruchten worden genoemd?

- Volgens Hart van Nederland laten Haagse bronnen donderdagmiddag weten dat het kabinet deze zomer weer, net als vorig jaar, per land gaat bekijken wat het reisadvies is.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Kamerleden Attje Kuiken (PvdA) en Jan Paternotte (D66)** roepen op om een nieuw advies van de Gezondheidsraad over het gebruik van AstraZenca bij 60-minners.
- In een vrouwelijke brief van **Korpschef Van Essen** aan minister Grapperhaus zou staan dat agenten die op straat werken voorrang moeten krijgen voor een vaccinatie. Volgens de korpschef leggen burgers de regels steeds ruimer uit en dat 'betekent meer drukte op straat en ook meer confrontatie met de politie'.
- **Verloskundigenorganisatie KNOV** roept op om zwangere vrouwen voorrang te geven bij vaccinatie gezien zwangere tot een hoog-risicogroep behoren.
- Britse wetenschappers waarschuwen voor de Indiase variant, omdat deze zich sneller zou verspreiden.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Volgens NRC blijkt uit een rondgang langs een tiental ziekenhuizen dat er geen sprake is van 'code zwart' maar dat de situatie wel 'nippend' is. Doordat de reguliere zorg moet worden uitgesteld vrezende ze voor een 'vierde golf': de inhaalzorg. Ziekenhuizen hebben afgelopen weken de achterstand geïnventariseerd en het beeld is niet fraai. Ze 'vrezende' dat het nog jaren duurt voordat alle uitgestelde zorg is ingehaald. Ziekenhuizen in Emmen hebben een noodsituatie afgekondigd. **Directeur van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis Bart Berden** zegt dat ze steeds vaker afschalen. Volgens **UMCG-intensivist Peter van der Voort** zijn het 'duivelse dilemma's' en gaat een 'fractie' van de operaties door. Ook in het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven worden zware hart- en kankeroperaties uitgesteld. Ook daar lukt het niet meer alle mensen binnen zes weken te helpen.
- **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** noemt de kans klein dat het aantal ziekenhuisopnames van coronapatiënten komende dinsdag met 20 procent zal zijn gedaald. Het aantal opnames daalt de laatste week weliswaar, maar dat kan volgens Kuipers ook een schommeling zijn.
- **Pastor en voorzitter van de Haagse Gemeenschap van Kerken Ad van der Helm** en **voorzitter van de Federatie Islamitische Organisaties Derwisj A. Maddoe** stellen dat het geloof een belangrijke rol kan spelen in het verhogen van de vaccinatiebereidheid. Maddoe vertelt dat een grote groep mensen die niet wordt bereikt laaggeletterd of zelfs analfabeet is, ook niet alle Turken kunnen Turks lezen. "Ook is er onder veel migranten een achterdocht naar de overheid en delen zij niet graag gegevens, een imam bij het vrijdagmiddaggebed die spreekt over vaccinaties schept meer vertrouwen," aldus Maddoe. In tegenstelling tot wat velen denken, is religie geen belemmering voor de vaccinatiegraad. "Van der Helm besteedt in zijn preken en vrouwelijke gesprekken aandacht aan vaccineren. Als daar behoefte aan is, kan ook de GGD worden uitgenodigd. "Problemen die spelen in de samenleving moeten we gezamenlijk oppakken," aldus Van der Helm.
- Waar het AD meldt dat de vaccinatiecampagne 'op stoom komt' stelt De Telegraaf dat er nog 'werk aan de winkel blijft'. Zo meldt De Telegraaf dat Nederland 'aast' op 'afgedankte vaccins' van Denemarken en Noorwegen om zo te beschikken over meer vaccins. De achterblijvende leveringen van vaccins blijven volgens **woordvoerder van GGD GHOR Nederland**

Suzan Demirhan ook de grootste 'bottleneck' in de vaccinatiecampagne. Als dit wordt opgelost zit de GGD volgens Demirhan klaar om meer prikken te zetten.

- Aan de hand van een reportage bij de GGD Brabant-Zuidoost stelt de Volkskrant dat binnen 'alle rangen van de GGD' de vraag leeft hoeveel nut het bron-en contactonderzoek nog heeft. Zo stelt teamleider 'Loek' van de GGD Brabant-Zuidoost dat door het grote aantal besmettingen veel gegevens worden binnengehaald waar vervolgens niemand meer mee aan de slag kan. De sociale functie van het onderzoek is voor 'Loek' van overduidelijke waarde is. Al heerst bij haar de vraag of enkel hiervoor 'duizenden werknemers en vele miljoenen euro's per week' moeten worden ingezet.
- Volgens **Manager sportparticipatie NOC-NSF Richard Kaper** redt een groot deel van de 25.000 sportverenigingen zich behoorlijk tot goed. "Het verenigingsleven is grotendeels naar de digitale wereld verplaatst, maar de sociale wortels in de echte aarde zijn diep verankerd. Dit blijkt ook uit de steekproefsgewijze rondgang van Trouw. Kaper zegt hier nog over: "Leden zijn vaak heel trouw en zijn een soort donateur geworden van hun vereniging." Maar Kaper ziet wel dat het verenigingsleven een 'klap' krijgt en bijvoorbeeld bij de bridgeverenigingen de helft van de leden is vereenzaamd. Uit onderzoek van lokale overheden van onder meer Eindhoven en Nijmegen denkt zo'n 10% van alle verenigingen echt in de problemen te komen als de coronamaatregelen tot na de zomer van kracht blijven. Zo'n 60 tot 70% zegt de financiële buffer te verliezen.
- In de Telegraaf geven enkele amateurvoetbalclubs aan zich zorgen te maken over het afschaffen van de KNVB Regiocup voor teams boven de 27 jaar. **Voorzitter van vv Gorecht Mariska Sloot** maakt zich bijvoorbeeld zorgen over wat dit betekent voor het ledenaantal en het sociale aspect dat nu wegvalt. Voor **voorzitter van SV Borger Erik Veen** staat veiligheid echter voorop: "geen risico's nemen, dat willen wij ook niet. Ook in onze regio zijn volle ziekenhuizen."
- Via de social mediakanalen van VWS aanhoudende kritiek op de vaccinatiesnelheid. Ook geven 60- tot 64-jarigen wederom aan zelf te willen kiezen met welk vaccin ze gevaccineerd willen worden.

Vrijgeven patenten coronavaccins

- 'Diplomatieke lof, maar ook scepsis van vaccinexperts en een duidelijke afwijzing van de farmaceutische sector', vat FD de reacties op het voorstel van de VS om patenten op coronavaccins vrij te geven samen. Voorstanders menen dat dit zal helpen om de wereldbevolking sneller te vaccineren. Zo stelt **jurist Ellen 't Hoen** dat er 'iets moet gebeuren om de vaccinacaciteit te vergroten' en dat dit proces versneld zou kunnen worden 'met een overdracht door de fabrikanten van de intellectuele eigendom, kennis en kunde.' Tegenstanders, waaronder **de Nederlandse Vereniging voor Innovatieve Geneesmiddelen, Pfizer directeur Marc Kaptein, Nederlandse vaccinezant Hans Schikan en gezondheidseconoom Xander Koolman (VU)**, stellen dat het vrijgeven van de patenten niet bij zal dragen aan een grotere productie van vaccins en dat dit ervoor zal zorgen dat 'de stimulans voor innovatie' weg zal vallen. Volgens Koolman kan dit ertoe leiden dat farmaceuten stoppen met de ontwikkeling van vaccins die mogelijke nieuwe varianten van het virus kunnen bestrijden. Ook de Europese leiders zijn niet eensgezind. Zo is de **Franse president Macron** een voorstander van het idee, maar stelt **Bondskanselier Merkel** dat de stap zorgt voor 'ernstige complicaties' bij de productie van vaccins. Trouw en NRC zien andere motieven in het voorstel van de VS. Zo stelt Trouw dat het vrijgeven van patenten 'een logische stap is om de strijd in de coronadiplomatie' niet te verliezen van China en Rusland. NRC stelt dat, gezien de VS al een eind op weg is met het vaccineren, het idee 'politiek te verkopen is' en dat, gezien de meeste vaccins in Europa worden gemaakt, de Amerikaanse farmaceuten niet worden geraakt.

Terugblik debat

- In de nabeschuiving van het marathondebat concluderen de ochtendkranten dat ondanks veel bezwaren en 'gemor' (AD) de Tweede Kamer, 'zonder enthousiasme' en 'beter laat dan nooit' (NRC), akkoord lijkt te gaan met de tijdelijke wet. Volgens Trouw lijkt het erop dat de kamer een nieuw 'avondklokritueel' wil voorkomen en daarom het 'tijdelijke karakter' wil waarborgen. Volgens het FD vond het debat plaats op 'het breukvlak' tussen 'de hoop' dat corona snel verdwijnt en 'de vrees' dat dit niet snel genoeg gebeurt. Ook de Volkskrant beschrijft het debat als: 'bezwaren, kritische vragen en amendementen te over' maar dat toch de meerderheid van de kamer volgende week voor lijkt te gaan stemmen vanuit de overtuiging: 'een wet is beter dan geen wet.' Volgens de Telegraaf is de kamer op onderdelen kritisch, maar zijn de politici over één zaak stellig: 'de inzet van testbewijzen mag alleen kort en tijdelijk.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge geven mensen aan een testsamenleving duur te vinden en dit ook een (indirecte) vorm van vaccinatieplicht te vinden.
- **OMT-lid Andreas Voss** is het met minister De Jonge eens dat de 1,5 meter kan worden losgelaten als de toegangsbewijzen er komen. Voss benadrukt dat bij deze versoepeling wel de andere voorschriften nageleefd moeten blijven worden.

Opiniepeilingen

- Uit de stelling van de dag van de Telegraaf blijkt dat 62% van de stellingdeelnemers niet wil dat het vaccinatiepaspoort gaat gelden voor toegang tot evenementen. 36% is wel voorstander en 2% geeft aan het niet te weten. Zo zegt één van de respondenten: "Dit valt of staat met de snelheid van vaccineren. Het moet dan wel zo zijn dat iedereen boven de achttien is gevaccineerd voor de zomervakantie. Anders is het niet eerlijk." Een ander haakt hierop aan: "Voer eerst de vaccinatiesnelheid maar eens op, voor we beginnen over dit soort ingewikkeld technisch gedoe." Een eveneens krappe meerderheid zou niet dankzij het paspoort op vakantie willen. Een krappe meerderheid noemt het paspoort schending van de privacy. Ook zien de meesten het paspoort niet als redding uit de coronacrisis.